

## **ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ**

Павлова С. О.  
Комунальний заклад «Запорізький  
обласний інститут післядипломної  
педагогічної освіти»  
Запорізької обласної ради  
м. Запоріжжя

У сучасних соціально-економічних умовах якість шкільної освіти є національним пріоритетом і необхідною умовою вступу України до європейського освітнього простору. Наша держава визначила нову стратегію реформування освіти, яка спрямована на забезпечення державних гарантій рівного доступу до якісної освіти на різних етапах навчання та організацію наукового аналітичного супроводу всіх управлінських рішень. Проте така стратегія має бути забезпечена адекватними сучасними механізмами вимірювання досягнутої якості освіти, виявленням факторів впливу, оцінюванням ефективності та результативності освітніх реформ і державних освітніх програм.

На відміну від суб'єктивного оцінювання, педагогічне вимірювання передбачає проведення об'єктивного кількісного зіставлення певної властивості оцінюваного учня з певним еталоном. Визнаними у світі інструментами педагогічного оцінювання та вимірювання є тестові технології, які все частіше беруть до уваги і шкільні вчителі. Потужним стимулом і викликом для цього стало запровадження у державі зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) при вступі до вищих навчальних закладів України. Сьогодні єдиний можливий шлях вступу до вищого навчального закладу – отримання сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання. Тому успішне проходження тестування має велике значення для випускників середньої школи. І бажаний результат буде залежати не стільки від того, скільки людина витратить енергії на його досягнення, але і від того наскільки

вона психологічно готова до цих випробувань, та наскільки інші допомагають та підтримують її у досягненні поставленої мети. На відміну від іспиту традиційної форми тестування потребує від учнів високої мобільності та швидкого переключення на інший вид роботи, високого рівня організації діяльності та концентрації уваги, чіткості та структурованості мислення, сформованості внутрішнього плану дій. Актуальність психолого-педагогічного супроводу процесу підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання зумовлена основними соціальними вимогами, відповідними стратегічними змінами розвитку освіти України та загальноосвітніми тенденціями.

Оперативно відреагувати на нагальні потреби суспільства покликана система післядипломної педагогічної освіти, яка значною мірою допомагає практичним психологам долати труднощі у розв'язанні проблем психолого-педагогічного супроводу вчителів щодо педагогічного вимірювання якості навчальних досягнень учнів в нових умовах ринкової дійсності та підтримки учнів і їхніх батьків у процесі підготовки до ЗНО.

Поняття «готовність до ЗНО» можливо розкрити через виділені структурні компоненти:

| <i>Компонент</i> | <i>Показники готовності</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Пізнавальний     | <ul style="list-style-type: none"> <li>- висока мобільність, переключасість;</li> <li>- високий рівень організаційної діяльності;</li> <li>- висока та стійка працездатність;</li> <li>- високий рівень концентрації уваги, довільності;</li> <li>- структурованість мислення, його комбінаторність;</li> <li>- сформованість внутрішнього плану дій.</li> </ul> |
| Особистісний     | <ul style="list-style-type: none"> <li>- наявність сформованого уявлення про ЗНО, адекватного дійсності;</li> <li>- адекватна самооцінка;</li> <li>- самостійність мислення та дії.</li> </ul>                                                                                                                                                                   |
| Процесуальний    | <ul style="list-style-type: none"> <li>- знайомство з процедурою ЗНО (перегляд відеострічки, пробне тестування);</li> <li>- навички роботи з тестовими матеріалами;</li> <li>- уміння встановлювати контакти в новій обстановці з незнайомими людьми.</li> </ul>                                                                                                 |

Основна проблема, яка на даному етапі стоїть перед учнями - конкретизація свого професійного вибору та формування психологічної готовності до зовнішнього незалежного оцінювання.

Мета практичного психолога і педагогів школи: 1) допомогти старшокласникам у визначенні і формуванні їхньої соціальної і професійної

готовності; 2) допомогти всім учасникам ЗНО виробити уміння адекватно діяти в стресових ситуаціях; 3) формувати навички подолання негативних емоційних станів; 4) виявити випускників, яким необхідна ціленаправлена психолого-педагогічна допомога.

Очікувані результати: 1) формування достатнього рівня особистісної зрілості та оптимального для рівня їх підготовки й віку рівня професійної готовності старшокласників; 2) вироблення та закріплення навиків адекватної поведінки учасників ЗНО в умовах стресових ситуацій; 3) формування та зміцнення захисних механізмів від впливу деструктивних стресів.

Завдання психолого-педагогічного супроводу:

- (реалізуються педагогами школи і бібліотекарем) інформування учнів, батьків та учителів: про правила та умови проведення зовнішнього незалежного оцінювання; про можливості подальшої реалізації професійної підготовки старшокласників – майбутніх випускників шкіл у напрямку обраних профілів;

- (реалізуються психологом) визначення і корекція рівня професійної і соціальної готовності, рівня тривожності та стресостійкості старшокласників;

- (реалізуються психологом) проведення консультативної та тренінгової роботи з учнями щодо оволодіння останніми навичками саморегуляції в стресових ситуаціях, удосконалення навичок організації (уміння планувати діяльність, розподіляти робочий час, здійснювати аналіз та контроль за результатами діяльності); з питань професійного та життєвого самовизначення;

- (реалізуються психологом) інформування вчителів щодо стратегій підтримки учнів різних груп в процесі підготовки та під час проходження ними ЗНО (окремо з дітьми «групи ризику»);

- (реалізуються психологом) психологічна просвіта батьків і педагогів щодо шляхів подолання стресів, способів зняття емоційного напруження; щодо актуальних проблем майбутнього випускника школи.

Форми та засоби реалізації визначених завдань:

*Інформування:* виховні години для учнів, батьківські збори, психолого-педагогічні семінари для батьків та учителів, зустрічі з представниками вищих навчальних закладів відповідного профілю.

*Психологічна діагностика:* індивідуальні бесіди; групове й індивідуальне тестування; аналіз результатів психологічної діагностики рівня адаптації до умов та вимог профільного навчання спільно з учнями та їх батьками, обговорення труднощів і перспектив учнів в інтерактивних формах занять з батьками.

Для психодіагностики професійної готовності школярів можуть бути використані такі методики:

Методика діагностики професійно важливих якостей персоналу системи „людина-машина-знакова система”,

Методика виявлення й аналіз професійно важливих якостей спеціалістів системи „людина-техніка”,

Метод визначення комунікативних і організаторських здібностей (КОС-2), розроблений В. Синявським і Б. Федоришиним,

Методика самооцінки ділових та особистісних якостей керівника.

Методики для психодіагностики особистісної зрілості старшокласників:

Дослідження типу особистості за типом мислення та індивідуальними властивостями нервової системи О. Зворикіна,

Дослідження труднощів у встановленні контактів В. Бойка,

Методика дослідження стилю життя Ч.Матусевича.

Для психодіагностики психотерапевтичного потенціалу випускників у подоланні стресу можна використати методику виявлення нервово-психічної стійкості, ризику дезадаптації в стресі «Прогрес» розроблену і апробовану психологами Санкт-Петербурзької військово-медичної академії.

*Психопрофілактика та психокорекція:* індивідуальне та групове консультування учнів, спрямоване на аналіз суб’єктивних труднощів, що

виникають у процесі вивчення окремих предметів; індивідуальне та групове консультування батьків щодо способів побудови ефективної взаємодії і надання психологічної підтримки своїм дітям у процесі формування психотехнічних навичок саморегуляції та самоконтролю; консультування класних керівників та викладачів профільних дисциплін щодо попередження та подолання труднощів у процесі профільного навчання та підготовки до ЗНО; індивідуальна та групова психологічна корекція симптомів соціально-психологічної дезадаптації учнів.

*Просвітницька діяльність:* виступи психолога на педагогічних нарадах, батьківських зборах; круглі столи за участю психолога, учителів, батьків; інтерактивні заняття для батьків, для класних керівників, спрямовані на формування навичок психологічної підтримки учнів у процесі адаптації до нових умов навчання тощо.

### **Література**

1. Гін А. Прийоми педагогічної техніки. Луганськ, 2004.
2. Диагностика школьной дезадаптации /Под ред.. С.А.Беличевой. – М.: Педагогика, 1993
3. Калошин В. Ф. Стрес у педагогічній діяльності. Харків, 2008.
4. Козлов Н. Как относиться к себе и людям или практическая психология на каждый день. – М.: Новая школа, 1996. – 314 с.
5. Матеріали програми МОН України /ПРООН/ЮНЕЙДС «Сприяння просвітницькій роботі «рівний-рівному» серед молоді України щодо здорового способу життя». Київ, 2001.
6. Рогов С. И. Настольная книга практического психолога. М.: Просвещение, 1995. – 527 с.
7. Газета «Психолог». Діагностика та профілактика психічного здоров'я педагога. Тренінг курс, №31 – 32, 2006.